

Assessment of Creating Child Friendly City Components in Bandar-e Anzali

Hojjatollah Rashid Kolvir ^{1,*}, Amirreza Karimi Azeri ² and Seyed Hadi Purreza ³

1. Assistant Professor, Department of Architecture, Faculty of Engineering, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

2. Associate Professor, Department of Architecture, Faculty of Architecture & Art, University of Guilan, Rasht, Iran

3. Master Student, Department of Architecture, Faculty of Engineering, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

* Corresponding Author, h_rashid@uma.ac.ir

ARTICLE INFO ABSTRACT

UPK, 2020

VOL.4, Issue.3, PP, 51-65

Received: 24 Aug 2019

Accepted: 08 Apr 2020

Dep. of Urban Planning
University of Guilan

KEYWORDS: Child friendly city, neighborhoods, flexibility, place identity, participation in decision making

Background: The absence of urban environment for children in the urban spaces along with growing urban development have resulted in children's decreased presence in this area gradually. Because of these policies, the sense of belonging to the urban environment in children is now differently assessed. Hence, it can be concluded that the environment plays a significant role in the development of personality and child growth; thereby forming the cultural, social factors as well as a great portion of the child's environmental and spatial attachments in the family on neighborhood context.

Objectives: This study attempts to evaluate the relationship between components such as environmental flexibility, location identity, and presence in neighborhoods as components of urban planning with such factors as playing, experienced emotion, and participation in decision making. The main question of this study is the effect and extent of these components on each component.

Methodology: Methodologically, this study has a quantitative approach and a descriptive and causal-comparative research strategy. The data collection tool is a researcher-made questionnaire that 367 students were chosen through clustering from each school, among 8000 students of Bandar Anzali. The outcomes were analyzed through the software SPSS₂₄ and LISREL_{8.80}.

Results: The analysis of the results proved that the highest effect coefficient (95%) in children was related to place flexibility, which causes creativity in the creation of a game by the child.

Conclusion: The following grades of the most influence was for physical presence in the neighborhoods with 94% and place identity with 89%, obtained from the questionnaire filled by children.

Highlights:

The Children who were in neighborhood and whose families used their child's opinions in decision-making were more likely to participate in decision-making. This shows that being in neighborhood has a great impact on children's participation in local Area and family affairs, and moving in the direction of improving urban spaces is more effective for children's participation.

Cite this article:

Rashid Kolvir, H., Karimi Azeri, A., & Purreza, S.H. (2020). Assessment of creating child friendly city components in Bandar-e Anzali. *Urban Planning Knowledge*, 4(3), 51-65. doi: 10.22124/UPK.2020.14181.1273

ارزیابی ایجاد مؤلفه‌های شهر دوستدار کودک در شهر بندرانزلی

حجت‌اله رشید کلویر^{۱*}، امیررضا کریمی‌آذری^۲ و سیده‌ادی پوررضا^۳
۱. استادیار گروه معماری دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
۲. دانشیار گروه معماری، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه گیلان، رشت، ایران
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه معماری دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
* نویسنده مسئول: h_rashid@uma.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>دانش شهرسازی، ۱۳۹۹ دوره ۴، شماره ۳، صفحات ۵۱-۶۵ تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۶/۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۱/۲۰ گروه شهرسازی، دانشگاه گیلان</p>	<p>بیان مسئله: افزایش شهرنشینی و کمبود فضاهای شهری برای حضور کودکان در محیط‌های شهری، موجب شده است تا حضور آن‌ها در این عرصه روزبه‌روز کاهش یابد. نبود این فضاها، باعث گردیده تا حس تعلق کودکان به فضای شهری به‌گونه‌ای متفاوت ارزیابی گردد. از این‌رو، می‌توان این‌گونه بیان داشت که محیط، نقش بنیادین در شکل‌گیری شخصیت و رشد کودک داشته که از این طریق می‌تواند عوامل فرهنگی، اجتماعی و یا بخش عمده‌ای از دل‌بستگی‌های محیطی و مکانی کودک در بستر خانواده و محله شکل بگیرد.</p> <p>هدف: مطالعه حاضر در تلاش است تا میزان ارتباط مؤلفه‌هایی همچون انعطاف‌پذیری محیط، هویت مکان حضور کودک و قابلیت حضورپذیری محلات، به‌عنوان مؤلفه‌های شهرسازی با مؤلفه‌هایی مانند بازی‌سازی محیط، هیجان تجربه‌شده کودک و مشارکت کودکان در تصمیم‌گیری را موردسنجش قرار دهد. پرسش اساسی این پژوهش، اثر و میزان هر یک از مؤلفه‌ها بر دیگری می‌باشد.</p> <p>روش: این کنکاش از لحاظ روش‌شناسی، کمی و راهبردی آن، توصیفی و از نوع علی-مقایسه‌ای است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخت است که جامعه آماری آن را ۸۰۰۰ دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر بندرانزلی تشکیل می‌دهد که از میان آن‌ها ۳۶۷ نفر به‌عنوان نمونه، به‌صورت پرسشنامه بسته-پاسخ، مورد مطالعه و با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS^{۲۴} و LISREL^{۸۸۰} مورد تحلیل قرار گرفته‌اند.</p> <p>یافته‌ها: تحلیل یافته‌ها حاکی از آن است که انعطاف‌پذیری محیط، بیشترین ضریب اثر را با ۹۵٪، در کودکان داشته که باعث ایجاد خلاقیت در ساخت و به وجود آوردن بازی در محیط توسط کودک می‌شود.</p> <p>نتیجه‌گیری: حضورپذیری محلات با ۹۴ درصد و هویت مکان حضور کودک با ۸۹ درصد در رده‌های دوم و سوم، بیشترین تأثیرگذاری را به ترتیب بر شرکت در تصمیم‌گیری و هیجان تجربه‌شده کودکان در نتایج پرسشنامه کسب کرده است.</p>
<p>کلید واژه‌ها: شهردوستدار کودک، محلات، انعطاف‌پذیری، هویت مکان، شرکت در تصمیم‌گیری</p>	<p>نکات برجسته: کودکانی که در فضای محله حضور داشتند و خانواده‌های آن‌ها نظرات کودکان را در تصمیم‌گیری‌ها لحاظ می‌کردند تمایل بیشتری برای شرکت در تصمیم‌گیری داشتند. این موضوع نشان می‌دهد حضور در محله تأثیر بسزایی در مشارکت کودکان در امور محلی و درون خانواده‌ای داشته و حرکت در مسیر بهبود فضاهای شهری برای مشارکت‌پذیری کودکان مؤثرتر است.</p>

بیان مسئله

طبق آمارهای رسمی در پایگاه اینترنتی سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۷، قریب به ۲ میلیارد نفر کودک ۰-۱۴ در جهان زندگی می‌کنند؛ که این میزان، یک‌چهارم جمعیت کل جهان محاسبه می‌گردد. در کشور ایران در همان سال، حدود ۱۹ میلیون کودک (حدود یک‌چهارم جمعیت کشور) در آمارهای رسمی سازمان ملل متحد گزارش شده است. در سال ۱۹۸۹ میلادی پیمان حقوق کودک در مجمع عمومی سازمان ملل متحد به امضا درآمد و تمامی کشورها متعهد شدند برای اجرای آن در کشور خود تلاش کنند (کربلایی حسینی غیاثوند و سهیلی، ۱۳۹۲). بر این اساس، کودکان حقوقی اساسی برای زندگی، محافظت، شرکت داده شدن در بحث‌ها و همچنین موارد مختلف را خواهند داشت. این حقوق، یادآور می‌شود که کودکان در محیط‌های بدون تبعیض، شهر سالم و امن؛ حق رشد و زندگی دارند (گوکمن و گولای تاشچه^۱، ۲۰۱۶). شهرهای دوستدار کودک، حاکمان محلی را تشویق می‌کند که بهترین تصمیم‌گیری‌ها را برای تحقق حقوق کودکان و سلامتی آن‌ها انجام دهند. تصمیمات اتخاذ شده می‌بایست شامل در دسترس بودن فضای سبز، تجهیز شهر برای فعالیت‌های مختلف، حمل‌ونقل مناسب و در دسترس، فعالیت‌های اجتماعی و درون محله‌ای باشد (بروبرگ، کیتا، فاگرهولم^۲، ۲۰۱۳).

افزایش شهرنشینی و کمبود فضاهای شهری جهت حضور و بازی کودکان باعث شده است تا حضور آن‌ها در این عرصه روزبه‌روز کاهش یابد. این‌گونه رفتار باعث گردیده تا حس تعلق کودکان به فضا به‌گونه‌ای متفاوت ارزیابی گردد. البته نوع بازی‌ها و روش زندگی کودکان امروز، کاملاً متفاوت با نسل قبل خود بوده و از این‌رو می‌بایست در پی راه‌حل‌های منطقی در دنیای مدرن امروز بود (ابراهیمی، سعیدی‌رضوانی، معانی‌منجیلی، ۱۳۹۰). ژان پیاژه^۳ معتقد است که کودک از طریق حواس خود می‌تواند محیط را شناخته و در جهت توسعه ادراکی خود، از آن استفاده کند (نیک‌روش و قاسمی سیچانی، ۱۳۹۳)، بنابراین، می‌توان این چنین بیان داشت که محیط، نقش اساسی در شکل‌گیری شخصیت و رشد کودک دارد و محله، بعد از خانواده نخستین محیطی است که کودک در آن پا می‌گذارد، آن را شناسایی می‌کند و خواهان ارتباط در اجتماع و گذراندن اوقاتشان با هم سن و سالان خود هستند (کیانی و اسماعیل‌زاده کواکی، ۱۳۹۱). از این‌رو، برای آنکه شهرها جایگزین مناسبی برای پیشرفت کودکان شوند، می‌بایست عوامل مؤثر در رابطه با شکل‌گیری شخصیت کودکان، خواسته‌ها، نیازها و همچنین علایق آن‌ها بررسی و اجرایی گردد. جهت مداخله‌ی کودکان در تصمیم‌گیری‌های شهری، وجود شهر دوستدار کودک از مهم‌ترین عواملی است که پژوهشگران این عرصه را بر آن داشت تا مطالعات خود را به این بخش از نیازمندی‌های بنیادین آنان معطوف کنند. شهر بندرانزلی با توجه به دارا بودن پتانسیل‌های بالقوه برای حضور کودکان در فضای شهری از این مهم مغفول مانده است. آب‌وهوای مطلوب، فضای وسیع ساحلی، مراکز شهری جهت تعاملات اجتماعی و بافت قدیمی خاطره‌انگیز از آن موارد هستند که به‌یقین می‌توان از آن‌ها به‌عنوان پتانسیل یاد نمود. اهمیت این پژوهش از آن‌رو است که حضور کودکان در شهر و محله با مناسب‌سازی فضا ارتباط داشته باشد. این مطالعه در تلاش است تا میزان ارتباط مؤلفه‌هایی مانند انعطاف‌پذیری محیط، هویت مکان حضور کودک و حضورپذیری در محلات به‌عنوان مؤلفه‌های شهرسازی با مؤلفه‌هایی مانند بازی‌سازی محیط، هیجان تجربه‌شده و شرکت در تصمیم‌گیری را موردسنجش قرار دهد. از این‌رو، پرسش‌های پژوهش به‌قرار زیر مطرح می‌گردد:

- انعطاف‌پذیری چه تأثیری بر بازی‌سازی محیط دارد؟
- هویت مکان حضور کودک چه تأثیری بر هیجان تجربه‌شده توسط کودک دارد؟
- قابلیت حضورپذیری محلات برای کودکان چه تأثیری در مشارکت کودکان برای تصمیم‌گیری در شهر دارد؟

¹ Gökmen & Gülay Taşçi, 2016

² Broberg, Kytta & Fagerholm, 2013

³ Jean William Fritz Piaget

مبانی نظری

کودک

در مادهٔ اول کنوانسیون حقوق کودک، منظور از کودک افراد زیر ۱۸ سال است. در ماده یک قانون حمایت از حقوق کودکان مصوب سال ۱۳۸۱ نیز سن زیر ۱۸ سال به‌عنوان کودک تعیین شده است (ابراهیمی و دیگران، ۱۳۹۰). به‌صورت کلی می‌توان گفت منظور از کودک کسی است که به سن بلوغ نرسیده است. با توجه به اینکه بلوغ معمولاً در پسرها بین ۱۳ تا ۱۶ سالگی و در دخترها بین ۱۱ تا ۱۴ سالگی اتفاق می‌افتد، انتخاب معیار کمتر از ۱۲ سال برای تعریف کودک مبنای مناسبی را به دست می‌دهد (کربلایی حسینی غیاثوند و سهیلی، ۱۳۹۲).

شهر دوستدار کودک

شهر دوستدار کودک نمایان‌گر کنوانسیون حقوق کودکان است. شهری که صدای کودکان در آن شنیده شده و نقش اصلی را خود او تعیین می‌کند. از این رو، شهردوستدار کودک به‌تمامی جنبه‌های حقوقی، قوانین، سیاست، بودجه و برنامه‌ها وابسته است (یونیسف، ۲۰۰۹). در شهردوستدار کودک با حکمروایی تحسین‌برانگیز، به کودکان اجازه‌ی حضور و مشارکت در تمامی ابعاد تصمیم‌گیری و فرایندها را می‌دهد (ریگیو، ۲۰۰۲). هدف از ایجاد فضاهای دوستدار کودک به‌وجود آوردن مکان‌های امنی است که کودک امکان مشارکت و فعالیت آزادانه را به‌صورت بازی، رفتار اجتماعی و آموزش از خود نشان دهد (فلاحی و گمینی اصفهانی، ۱۳۹۶). شهر دوستدار کودک به این معنا است که دولت‌مردان چگونه این شهرها را بر اساس علایق کودکان اداره می‌کنند. شهرهایی که در آن نوعی حقوق اساسی کودکان همانند سلامت، حمل‌ونقل، حمایت اجتماعی، آموزش و فرهنگ رعایت می‌شود تنها شهر خوب برای کودک نیست؛ بلکه شهری است که توسط کودکان ساخته می‌شود (صفوی‌مقدم، نوغانی‌دخت‌پهمنی، مظلوم‌خراسانی، ۱۳۹۳). این موضوع به معنی مشارکت دادن کودکان برای شکل دادن در محیط اطرافشان است (کیانی و اسماعیل‌زاده کواکی، ۱۳۹۱). شهردوستدار کودک شهری است که در آن خواسته‌های کودک در اولویت قرار گرفته و شرایط اجتماعی، فرهنگی و معماری شهر همسو با نیاز آن‌ها بوده و حقوق کودکان در سیاست‌ها، قوانین، برنامه‌ها و بودجه‌ها منعکس می‌شود (کربلایی حسینی غیاثوند و سهیلی، ۱۳۹۲). در یک تعریف جامع و کلی، شهردوستدار کودک شهری است که کودکان در آن حضور داشته و امکان مشارکت در سطوح محلی را دارا بوده و تعامل اجتماعی بین کودکان در شهر مشاهده شود.

خلاقیت

از مهم‌ترین عواملی که می‌توان در کودکان و به‌ویژه شهر دوستدار کودک نام برد خلاقیت و روش‌های ارتقای آن می‌باشد. در واقع محیط‌های شهری می‌بایست قابلیت انجام فعالیت‌های خلاقانه را در کودکان تحریک کنند. به همین دلیل داشتن تعریفی از خلاقیت و اعمال آن در فضای شهر می‌تواند مؤثر واقع شود.

خلاقیت ترکیبی از قدرت ابتکار، انعطاف‌پذیری و حساسیت در برابر نظریاتی است که یادگیرنده را قادر می‌سازد خارج از تفکر نامعقول به نتایج متفاوت و مولد بیاندیشد که حاصل آن رضایت است (آماویل، ۱۹۹۰، ۲۰۴). همچنین می‌تواند فرآیندی باشد که نتیجه آن، کار متفاوتی است که توسط گروهی در یک‌زمان به‌عنوان عامل مفید و رضایت‌بخش مورد قبول واقع شود (استاین، ۱۹۷۴، ۱۳). همچنین می‌توان این‌چنین بیان داشت که خلاقیت نتیجه‌ی نیروهای تخیلی و تعقلی یک فرد است که با استفاده از دانسته‌ی پیشین خود و کشفیات جدیدش مسیری را جدید برای حل یک مسئله به نمایش می‌گذارد (کریمی‌آذری، حسینی، صالح‌صادق‌پور، حسینی، ۱۳۹۵). از نظر نگارندگان، خلاقیت نتیجه رهیافتی جدید برای مسائل تکراری و یا بدون راه‌حل می‌باشد که فرد طرح‌کننده با قوه تخیل و ابتکار خویش، این مسیر را منحصرأ برای مسئله خود به وجود آورده است.

¹ UNICEF, 2009

² Riggio, 2002

³ Amabile, 1990

⁴ Stein, 1974

الگوهای روانشناسی محیطی

در این پژوهش جهت پیشبرد اهداف طرح‌شده، سه الگوی روانشناسی محیطی انتخاب شد که متغیرهای موردسنجش آن به الگوی هوش هیجانی، ادراکی-شناختی و رفتاری دسته‌بندی شده‌اند که به شرح هرکدام پرداخته شده است:

هوش هیجانی به آن معناست که شخص توانایی تشخیص عواطف و هیجانات دیگران و پاسخی مناسب برای آن‌ها، دارا است. درواقع این نوع هوش تلاش دارد به هیجانات شخص، آگاهی و نظم بخشیده و آن را کنترل کند (اخوان تفتی، مفردنژاد، ۱۳۹۸). رایج‌ترین رویکرد امروز انسان رویکردی است که او را برحسب چند فرایند درونی در نظر می‌گیرد؛ واکنش‌های ادراکی به محیط و اینکه افراد چطور محرک‌های محیطی را درک کرده و با آن نظم می‌بخشند. در رویکرد رفتاری، انسان موجودی رفتارگرا به حساب آمده و به‌جای توجه به احساساتش به رفتارش تأکید می‌شود. در این رویکرد بیشتر بر وابستگی و تشویق‌های محیطی به‌مانند عوامل تعیین‌کننده رفتار تأکید می‌گردد (آلتمن^۱، ۲۰۱۲، ۲۵۶-۲۵۷).

پیشینه پژوهش

با توجه به مقاله «تأثیر عوامل کالبدی فضاهای بازی بر خلاقیت کودکان ۷ تا ۱۲ سال در پارک‌های شهری» به نویسندگی کویایی، نقی‌زاده و حبیب (۱۳۹۵) می‌توان بیان کرد که رسالت شهر دوستدار کودک، ارتقای خلاقیت و شادکامی کودک خواهد بود؛ نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش بر این باور است که رابطه‌ای معناداری میان مؤلفه‌های محیطی و خلاقیت برقرار است و در میان مؤلفه‌های مختلف، مؤلفه تنوع (تنوع در جزییات و مصالح) تأثیرگذارتر بوده و بعدازآن، به ترتیب مهم‌ترین عوامل؛ سرزندگی و انعطاف‌پذیری کالبدی بیشترین تأثیر را بر مؤلفه‌های خلاقیت دارند. مستغنی و اعتمادی (۱۳۹۵) بیان کردند تطابق از منظر چگونگی شکل‌گیری حس مکان کودکان، حاکی از تأثیر به‌سزای عوامل و تعاملی در غالب بازی-مشارکت، جهت دخل تصرف مکان، توسط کودک و مشارکت او در طراحی فضاها و ایجاد قلمروهای شخصی می‌باشد. نیک‌روش و قاسمی سیچانی (۱۳۹۳) در پژوهش خود با عنوان «بازشناسی جایگاه روح مکان در طراحی فضای کودکان؛ بر مبنای آراء پدیدار شناختی نوربرگ شولتز^۲» بیان کردند که معانی، فرهنگ و تاریخ یک مکان از جمله عوامل هویت‌بخش آن بوده که باعث ایجاد خاطرات و حس تعلق افراد به مکان و در نتیجه شکل‌گیری شخصیت آنان در دوران کودکی می‌گردد. لذا یکی از وظایف اصلی معماران امروز، ایجاد معانی در فضاهای کودکان و یادآوری سنت‌ها و هویت فرهنگی آن‌ها از این طریق می‌باشد تا در نتیجه آن کودکان بتوانند ارتباطی تنگاتنگ میان گذشته، حال و آینده خود برقرار نمایند. همچنین کیانی و اسماعیل‌زاده کواکی (۱۳۹۱) در جستار انجام‌شده‌ی خود با موضوع «تحلیل و برنامه‌ریزی شهر دوستدار کودک از دیدگاه کودکان (مطالعه موردی: قوچان)»، به این نتایج دست یافتند که نظر کودکان در تدوین برنامه‌ی شهر دوستدار کودک در اولویت است. در تحقیق به‌عمل‌آمده از کودکان، ۶۴٪ از آن‌ها به داشتن فضای سبز و وسایل بازی مخصوص کودک در محله معتقد بودند. بیشتر کودکان در نقاشی‌های خود، شهری را با فضای سبز و بازی در سطح محله و بدون آلودگی به تصویر کشیدند. همچنین بیشتر کودکان، محیط‌های امن و بی‌خطر را در نقاشی‌هایشان به تصویر کشیده بودند که حاکی از ناامن بودن مکان‌های فعلی آن‌ها در محله‌هایشان بود. علاوه بر آن، مکانی همچون سینمایی مختص کودکان را در شهر مشخص کردند که تهیه‌کنندگان فیلم خود کودکان بودند.

مواشنگ لی و جینشو لی^۳ (۲۰۱۷) در نتایج مقاله‌ای تحت عنوان «تجزیه‌وتحلیل روش‌های تخصیص فضای سبز در طراحی شهر دوستدار کودک، نمونه موردی چانگشا^۴»، این‌گونه بیان می‌دارند که برای تخصیص فضای سبز در این‌گونه شهرها تحقیقات ابتدایی و پایه درباره روان‌شناسی محیطی و رفتاری کودکان لازم است که می‌توان با پرسشنامه، مصاحبه با کودک و تحلیل نقش ویژگی‌های شخصیتی او در استفاده از فضای سبز در هنگام بازی؛ به نتیجه مطلوب دست‌یافت. در تحقیق دیگری به قلم گوکن و گولای تاشچه (۲۰۱۶) با موضوع «دیدگاه کودکان درباره شهر دوستدار کودک: نمونه موردی از میر»؛ نویسندگان این‌چنین نتیجه گرفتند که دیدگاه کودکان از یک شهر دوستدار کودک؛ فعالیت بدون تهدید برخورد با خودرو، همراه است.

¹ Altman, 2012

² Christian Norberg-Schulz

³ Li & Li, 2017

⁴ Changsha

همچنین فضاهای آموزشی، بازی و فضاهای باز ورزشی از دیگر مواردی می‌باشد که کودکان به آن اشاره داشته‌اند. آنان خواهان گوناگونی رنگِ فضاها، فضای بازی پاکیزه، لذت‌بخش و وجود مسیرهای دوچرخه‌سواری در سطح شهر هستند. بر اساس پژوهش قنبری آذرنبیر و همکاران (۲۰۱۵) خیابان و کوچه‌ها مکان‌های موردعلاقه کودکان می‌باشند مشروط بر ایمن بودن و تحت نظر غیرمستقیم والدین. همین‌طور کودکان، کوچه‌های مسطح و یا با شیب آهسته و بدون پله را ترجیح داده و خواهان آن هستند که فضاهای بازی آن‌ها در محله میان خانه‌ها و یا در ارتباط با جداره اماکن فرهنگی و آموزشی بوده و همچنین دارای عناصر طبیعی باشد.

روش پژوهش

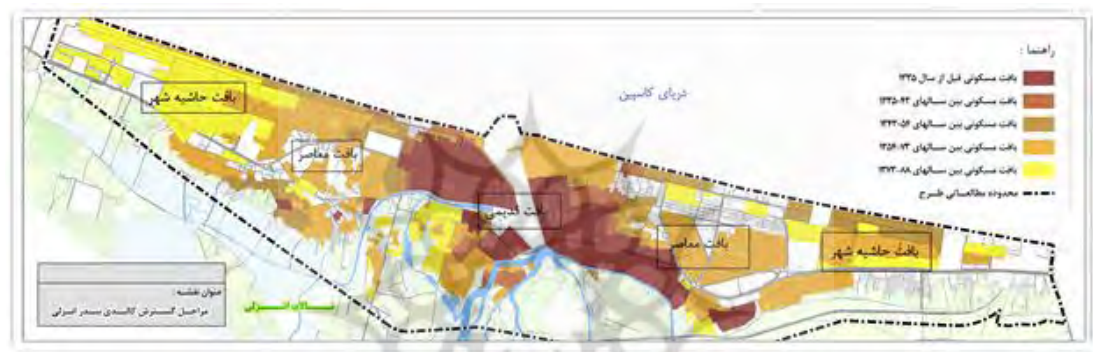
از لحاظ روش‌شناسی، این پژوهش دارای رویکردی کمی و راهبرد پژوهش، توصیفی و از نوع علی-مقایسه‌ای است که در این راستا، با بررسی پژوهش‌های مرتبط، به تحلیل نظرات پژوهشگران دیگر پرداخته شد. در گام نخست با استفاده از منابع موجود، مؤلفه‌های شهر دوستدار کودک استخراج گردید (جدول ۱). با توجه به بدیع بودن موضوع پژوهش، پرسشنامه محقق ساخت طراحی گردیده توسط نویسندگان (چک‌لیست)، با مشورت ۳ نفر از صاحب‌نظران و متخصصان روانشناسی و شهرسازی فعال در زمینه‌ی تحقیق، به صورت مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته دسته‌بندی و نهایی شد. در گام بعدی، ۳۰ پرسشنامه به‌عنوان آزمون ابتدایی، توزیع، روایی و پایایی آن توسط کودکان جامعه‌ی هدف، ارزیابی گردید؛ که مقدار آلفای کرونباخ آن ۰/۹۱۲ محاسبه شده است. در گام بعدی؛ ارائه‌ی مدل مفهومی با استفاده از مهم‌ترین مؤلفه‌های کالبدی شامل: (انعطاف‌پذیری_ هویت مکان_ حضور پذیری در محلات) و روانشناسی (شامل: بازی‌سازی_هیجان تجربه‌شده_ شرکت در تصمیم‌گیری) انجام شد. پس از تحلیل نتایج پرسشنامه، نگارندگان ۳ متغیر با امتیاز بالا که از نتایج پاسخ‌های کودکان به‌دست‌آمده است را شناسایی کرده؛ و سپس به تحلیل متغیرهای با امتیاز بالا پرداختند. جامعه آماری، شامل ۸۰۰۰ دانش‌آموز مقطع ابتدایی شهر بندرانزلی در نظر گرفته شد که از آن میان، ۳۶۷ نفر به‌عنوان نمونه، به صورت پرسشنامه بسته_ پاسخ، مورد مطالعه قرار گرفت. جهت دست یافتن به نتایج دقیق پرسشنامه، منحصراً دانش‌آموزان ۱۰ تا ۱۲ سال مورد ارزیابی قرار گرفتند. در این میان؛ تعداد ۱۸۴ پرسشنامه بین دختران و ۱۸۳ عدد بین پسران به صورت خوشه‌ای توزیع شد. نتایج حاصل از پرسشنامه، با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS^{۲۴} و LISREL^{۸۸۰} جهت درک دقیق میزان تأثیرگذاری داده‌ها بر یکدیگر محاسبه شده است. سؤالات پرسشنامه شامل ۷۳ سؤال به صورت طیف لیکرت بود که هر مؤلفه به صورت جداگانه در آن مشخص شد. پس از تحلیل پرسشنامه‌ها، آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۸۸۸ به دست آمد و ۳ متغیر با بالاترین امتیاز مورد ارزیابی قرار گرفتند.

محدوده مورد مطالعه

محدوده موردسنجش پژوهش در استان گیلان و در شهر بندرانزلی بوده است که به دلیل دارا بودن پتانسیل‌های شهر دوستدار کودک از لحاظ دسترسی به دریا، فضاهای تفریحی وسیع، آب و هوای مطلوب جهت حضور کودکان در شهر به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شد. با این توصیف که نقش حضور کودکان در این شهر به گونه مناسبی مورد توجه قرار نگرفته است. شکل ۱ تصویری از دو مرکز محله‌ی مهم بافت قدیمی (محله امامزاده صالح تصویر سمت راست و محله خیابان سپه تصویر سمت چپ) در بندرانزلی را به خوبی نشان می‌دهد. این موضوع بیان می‌کند که باوجود پتانسیل‌های فضایی جهت ایجاد محیط انسانی، این فضاها در تصرف خودروها بوده و سهم کودکان که به‌عنوان نشاط محیطی محسوب می‌شود دیده نشده است. شکل ۲ مراحل گسترش کالبدی بندرانزلی را به‌منظور درک مناسب از شهر مورد مطالعه به تصویر کشیده است.

شکل ۱. تصویری از مراکز دو محله مهم در بندرانزلی

شکل ۲. مراحل گسترش کالبدی شهر بندرانزلی. منبع: آرشیو شهرداری بندرانزلی

مؤلفه‌های شهر دوستدار کودک

باتوجه به موضوع بحث و ادبیات تحقیق، ضروری است تا اصولی جهت تبدیل شهرهای حاضر به شهر دوستدار کودک، خصوصاً شهر بندرانزلی تدوین شود. همچنین به نظر می‌رسد بررسی این موضوع که چه متغیرهایی در دیدگاه کودکان در رابطه با شهر مورد علاقه‌شان تأثیر داشته، ضروری است. در این راستا، با بررسی پیشینه تحقیق، با توجه به مفاهیم و مؤلفه‌ها، ۲۲ متغیر استخراج شده است (جدول ۱).

جدول ۱

مؤلفه‌های اصلی شهر دوستدار کودک

نوع متغیر	مؤلفه‌های اصلی شهر دوستدار کودک	اهم منابع
	فضاهای موردعلاقه کودکان	کربلایی حسینی غیاثوند، ۱۳۹۲ - Ghanbari azarneir and others, 2015
	فرم کالبدی	کوپایی، نقی زاده و حبیب، ۱۳۹۵ - Ghanbari azarneir and others, 2015 - کشانی همدانی و همکاران، ۱۳۹۴
	ویژگی‌های محیط	ابراهیمی، سعیدی رضوانی و معانی منجیلی، ۱۳۹۰ - Yao and Xiaoyan, 2017 - Price and Reis, 2010 - Fadzila aziz and Said, 2012
	کیفیت محیط	Gokmen and Gulay Tasci, 2016
	انعطاف‌پذیری	کوپایی، نقی زاده و حبیب، ۱۳۹۵ - ابراهیمی، سعیدی رضوانی و معانی منجیلی، ۱۳۹۰ - Karimi azeri and others, - Ghanbari azarneir and others, 2015 - طباطبائیان، عباسعلی زاده کلایی و فیاض، ۱۳۹۵
	عوامل طبیعی	کامل نیا و حقیر، ۱۳۸۸ - Broberg, Kytta and - Li and Li, 2017 - Fagerholm, 2013 - Price and Reis, - ۱۳۹۶ - 2010
	هویت مکان	مستغنی و اعتمادی، ۱۳۹۵ - نیک‌روش و قاسمی سیچانی، ۱۳۹۳ - ابراهیمی، سعیدی رضوانی و معانی منجیلی، ۱۳۹۰
	ایمنی	کربلایی حسینی غیاثوند، ۱۳۹۲ - Ghanbari - Yao and Xiaoyan, 2017 - azarneir and others, 2015
	حمل و نقل	Price and Reis, 2010 - Yao and Xiaoyan, 2017
	محلات	ابراهیمی، سعیدی رضوانی و معانی منجیلی، ۱۳۹۰ - Aarts and others, 2011 - Minh and others, 2017
	محیط محلی	Nikku and Pokhrel, 2013
	خلاقیت	Karimi azeri and others, 2015 - مستغنی و اعتمادی، ۱۳۹۵ - کوپایی، نقی زاده و حبیب، ۱۳۹۵ - کیانی و اسماعیل‌زاده کواکی، ۱۳۹۱ - کریمی آذری و همکاران، ۱۳۹۵ - طباطبائیان، عباسعلی زاده کلایی و فیاض، ۱۳۹۵
	سرزندگی	Gehl, 2010 - کوپایی، نقی زاده و حبیب، ۱۳۹۵
	جنبه‌های یادگیری	طباطبائیان، عباسعلی زاده کلایی و فیاض، ۱۳۹۵
	فراشناخت‌ها (باورها در رابطه با محیط)	طباطبائیان، عباسعلی زاده کلایی و فیاض، ۱۳۹۵ - کشانی همدانی و همکاران، ۱۳۹۴
	بازی‌سازی	کیانی و اسماعیل‌زاده کواکی، ۱۳۹۱ - ابراهیمی، سعیدی رضوانی و معانی منجیلی، ۱۳۹۰ - Fadzila aziz and Said, - ۱۳۹۵ - طباطبائیان، عباسعلی زاده کلایی و فیاض، 2012
	توانایی ادراک	Yao and Xiaoyan, 2017
	هیجان تجربه‌شده	طباطبائیان، عباسعلی زاده کلایی و فیاض، ۱۳۹۵
	احساس امنیت	کربلایی حسینی غیاثوند، ۱۳۹۲ - کیانی و اسماعیل‌زاده کواکی، ۱۳۹۱ - Nikku and - Karimi azeri and others, 2015 - Pokhrel, 2013
	فعالیت درون محله‌ای	Fadzila aziz and Said, 2012 - ابراهیمی، سعیدی رضوانی و معانی منجیلی، Broberg, Kytta and Fagerholm, 2013 - ۱۳۹۰
	شرکت در تصمیم‌گیری	کربلایی حسینی غیاثوند، ۱۳۹۲ - کیانی و اسماعیل‌زاده کواکی، ۱۳۹۱ - Yao and - Nikku and - Gokmen and Gulay Tasci, 2016 - Xiaoyan, 2017 - Pokhrel, 2013
	حریم و قلمرو	کامل نیا و حقیر، ۱۳۸۸

متغیرهای کالبدی (معماری و شهرسازی) (مستقل)

متغیرهای انسانی (روانشناسی) (وابسته)

طبق جدول شماره ۱، مؤلفه‌های به‌دست‌آمده شهر دوستدار کودک؛ با متخصصین روانشناسی به‌صورت مصاحبه نیمه ساختار یافته مورد بررسی قرار گرفت که پس از جمع‌بندی آرا و نظرات آن‌ها، مورد دسته‌بندی قرار گرفت. با تعیین دسته‌بندی؛ عوامل به سه دسته الگوهای شناختی، هیجانی و رفتاری تقسیم‌بندی گردید (جدول ۲).

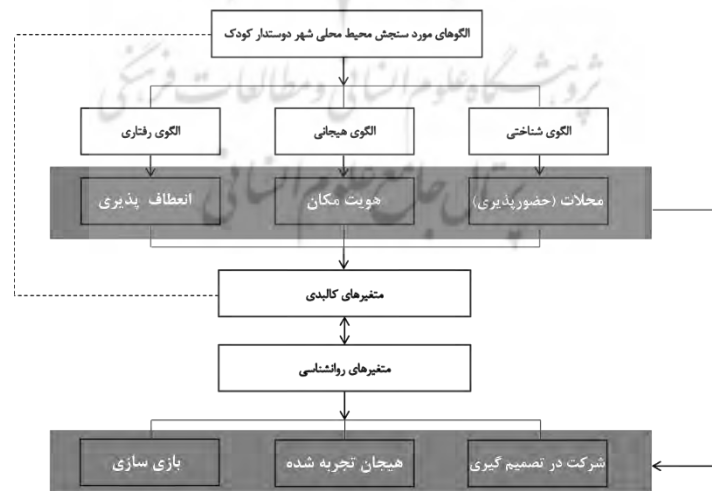
جدول ۲

الگوهای سه‌گانه شهر دوستدار کودک به‌عنوان فرضیه‌های پژوهش

هدف نهایی	الگو	روانشناسی (متغیرهای انسانی)	عوامل مداخله‌گر	معماری و شهرسازی (متغیرهای کالبدی)
الگوهای سه‌گانه جهت تدوین اصول شهردوستدار کودک در بندرانزلی	الگوهای شناختی	متغیر وابسته خلاقیت سرزندگی جنبه‌های یادگیری فراشناخت‌ها (باورها نسبت به محیط) بازی‌سازی توانایی ادراک	میزان علاقه و ترجیح تنوع و پیچیدگی تمایل به حضور شخصیت و احساس حس کنجکاوی شناخت	متغیر مستقل فضاهای موردعلاقه کودکان فرم و بافت کالبدی ویژگی‌های محیط (محیط سالم) کیفیت محیط (خوانایی محیط) انعطاف‌پذیری عوامل طبیعی
	الگوهای هیجانی	هیجان تجربه‌شده احساس امنیت	احساس دوست داشتن محیط آرامش روانی	هویت مکان ایمنی
	الگوهای رفتاری	فعالیت‌های درون محله‌ای شرکت در تصمیم‌گیری خریب و قلمرو	نوع دسترسی (روابط فضایی) فشرده‌گی و تراکم محیط رفتارها	حمل‌ونقل (نوع حمل‌ونقل) محلات (حضور پذیری) محیط محلی

ارائه مدل مفهومی

با توجه به رویکرد پژوهش و تأثیرگذاری متغیرهای مستقل بر وابسته‌ها؛ مدل مفهومی در شکل شماره ۳ به‌دست آمد. این مدل نشان‌دهنده حوزه کاربردی هر متغیر در دسته‌بندی خود می‌باشد. از هر الگو، بااهمیت‌ترین متغیر مطابق با نتایج تحلیل پرسشنامه، مورد ارزیابی قرار گرفتند.

شکل ۳. الگوهای سه‌گانه شهر دوستدار کودک و پارامترهای برگزیده به‌عنوان فرضیه‌های پژوهش

یافته‌ها و بحث

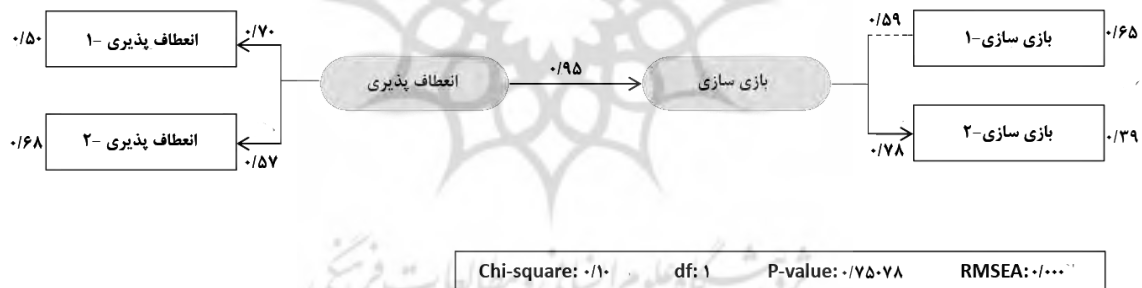
برای یافتن اثر و میزان هر متغیر بر دیگر متغیرها، از مدل معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار تحلیل معادلات ساختاری (SEM) استفاده شده است. قدر مسلم، از تحلیل عامل تأییدی نیز برای سنجش میزان روایی و پایایی پرسشنامه میزان آلفای کرونباخ بهره برده شد.

باتوجه به نتایج، شاخص‌های برازندگی در مدل‌های اندازه‌گیری تحلیل عامل تأییدی ابزارهای پژوهش، می‌توان گفت مقدار K^2 در تمامی مدل‌های اندازه‌گیری در سطح خطای ۵ درصد معنادار است. همچنین، نسبت K^2/df در همه مدل‌های اندازه‌گیری با توجه به ملاک مدنظر، بیانگر برازش مناسب مدل‌های مفهومی است. مقدار شاخص RMSEA در همه مدل‌های اندازه‌گیری در دامنه قابل‌قبول قرار دارد و این امر نیز گویای مقدار خطای قابل‌قبول در مدل‌های اندازه‌گیری ابزارها است. مقادیر شاخص‌های CFI، GFI، AGFI و PGFI در همه مدل‌های اندازه‌گیری ابزارها نیز با توجه به ملاک مدنظر مطلوب ارزیابی شدند که نشان‌دهنده برازش مناسب مدل‌های اندازه‌گیری است. بنابراین، با توجه به نتایج مدل‌های اندازه‌گیری، می‌توان گفت همه ابزارهای پژوهش برازش مناسب و قابل‌قبول دارند.

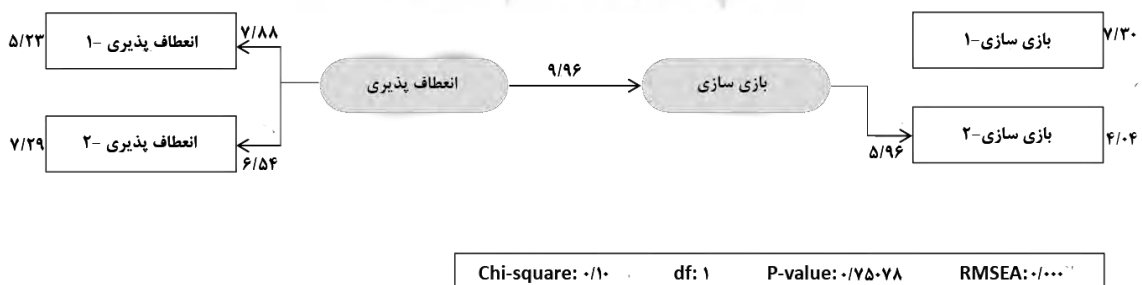
بررسی فرضیه اول

≠ انعطاف‌پذیری بر بازی‌سازی محیط تأثیر دارد:

همان‌طور که در شکل ۴ و ۵ مشاهده می‌گردد، طبق نتایج پرسشنامه، ضریب اثر متغیر انعطاف‌پذیری برافزایش بازی‌سازی محیط معادل ۹۵ درصد، به‌دست‌آمده است. همچنین برای این پارامتر مقدار T، ۹/۹۶ تخمین زده شده است. این یافته نشان می‌دهد رابطه بین دو متغیر انعطاف‌پذیری بر بازی‌سازی محیط رابطه مثبت و معناداری داشته که با افزایش انعطاف‌پذیری، بازی‌سازی محیط نیز افزایش می‌یابد و برعکس. لذا این فرضیه پذیرفته می‌شود.

شکل ۴. مقدار بارهای عاملی مربوط به فرضیه اول تحقیق

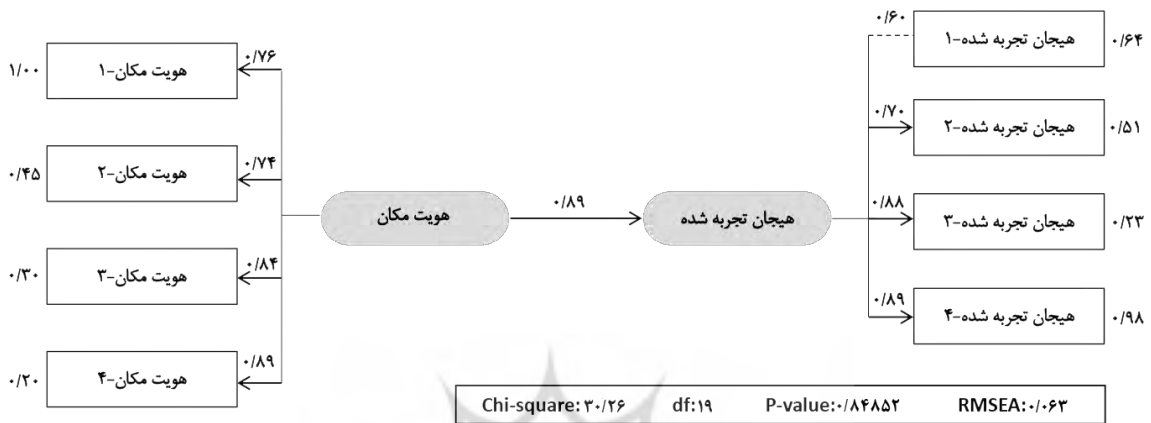

شکل ۵. مقدار T برای بررسی معنی‌داری ضرایب فرضیه اول تحقیق

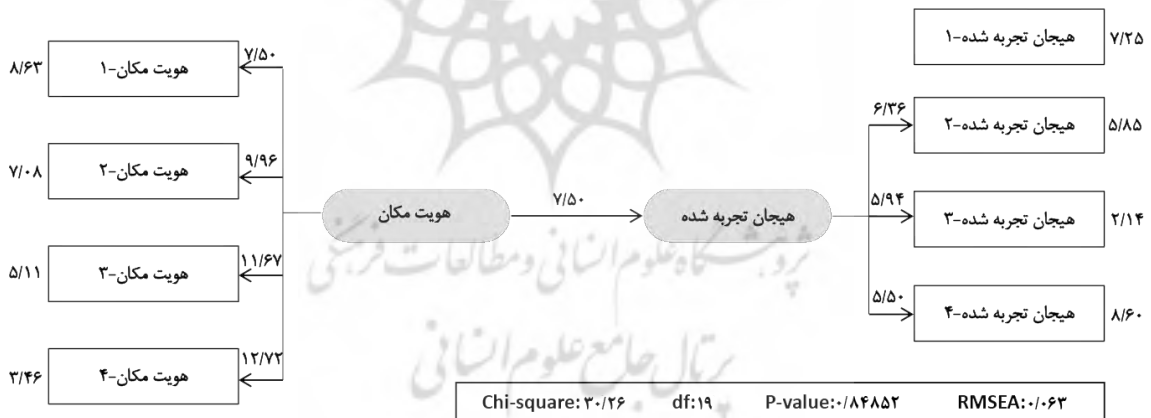
بررسی فرضیه دوم

≠ هويت مکان حضور کودک بر هيجان تجربه شده کودک تأثیر دارد:

همان‌طور که در شکل ۶ و ۷ مشاهده می‌گردد، طبق نتایج پرسشنامه ضریب اثر متغیر هويت مکان حضور کودک بر هيجان تجربه شده‌ی کودک معادل ۸۹ درصد به‌دست‌آمده است. همچنین برای این پارامتر مقدار T ، $7/50$ تخمین زده شده است. این یافته نشان می‌دهد رابطه‌ی بین دو هويت مکان حضور کودک و هيجان تجربه شده کودک رابطه مثبت و معناداری بوده که با افزایش هويت مکان، هيجان تجربه شده نیز افزایش می‌یابد و برعکس. لذا فرضیه دوم تحقیق پذیرفته می‌شود.

شکل ۶. مقدار بارهای عاملی مربوط به فرضیه دوم تحقیق

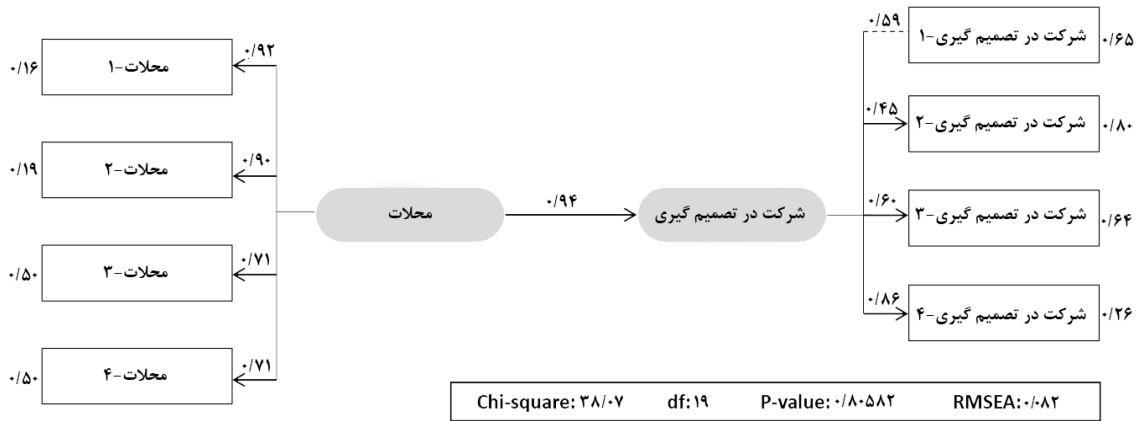

شکل ۷. مقدار T برای بررسی معنی‌داری ضرایب فرضیه دوم تحقیق

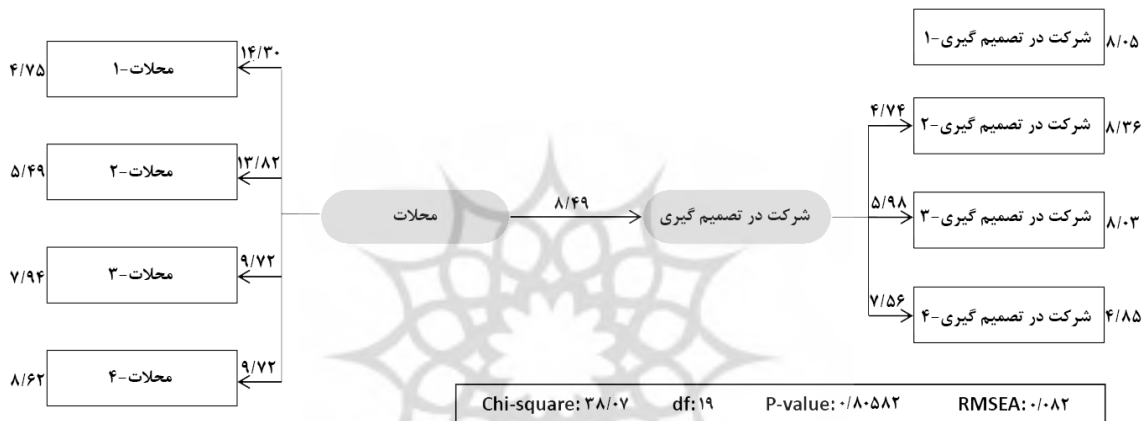
بررسی فرضیه سوم

≠ حضورپذیری محلات بر مشارکت کودکان در تصمیم‌گیری شهر تأثیر دارد:

همان‌طور که در شکل ۸ و شکل ۹ مشاهده می‌گردد، طبق نتایج پرسشنامه، ضریب اثر متغیر محلات بر شرکت در تصمیم‌گیری معادل ۹۴ درصد به‌دست‌آمده است. همچنین برای این پارامتر مقدار T ، $8/49$ تخمین زده شده است. این یافته نشان می‌دهد رابطه بین دو متغیر محله (حضور در محله) و مشارکت کودکان در تصمیم‌گیری رابطه مثبت و معناداری بوده که با محله محور کردن شهر، مشارکت کودکان در تصمیم‌گیری شهر افزایش می‌یابد و برعکس. لذا فرضیه سوم تحقیق نیز پذیرفته می‌شود.

شکل ۱. مقدار بارهای عاملی مربوط به فرضیه سوم تحقیق

شکل ۹. مقدار T برای بررسی معنی‌داری ضرایب فرضیه سوم تحقیق

همان‌طور که در شکل‌های ۴، ۶ و ۸ نشان داده شد، نتایج به‌دست‌آمده نشان داد، تمامی روابط بین سازه‌های تحقیق برقرار است. همچنین مقدار شاخص‌های برازش در جداول ۴، ۳ و ۵ آمده است که نشان‌دهنده برازش مناسب مدل است.

جدول ۳

نتایج برازش مدل برای فرضیه اول تحقیق

معیارهای برازش مدل	شاخص	اعداد به‌دست‌آمده	مقدار مجاز	نتیجه
نسبت کای دو به درجه آزادی	K^2/df	۰/۱	کمتر از ۳	برازش مناسب
ریشه میانگین مجزورات	RMSEA	۰/۰۰	کمتر از ۱	برازش مناسب
ریشه مجذور مانده‌ها	RMR	۰/۰۰۲	نزدیک صفر	برازش مناسب
شاخص برازش هنجار شده	NFI	۱/۰۰	بالاتر از ۰/۹	برازش مناسب
شاخص نرم برازندگی	NNFI	۱/۰۳	بالاتر از ۰/۹	برازش مناسب
شاخص برازش تطبیقی	CFI	۱/۰۱	بالاتر از ۰/۹	برازش مناسب
شاخص برازش نسبی	RFI	۱/۰۰	بالاتر از ۰/۹	برازش مناسب
شاخص برازش اضافی	IFI	۱/۰۰	بالاتر از ۰/۹	برازش مناسب
شاخص برازندگی	GFI	۱/۰۰	بالاتر از ۰/۹	برازش مناسب
شاخص برازندگی تعدیل‌یافته	AGFI	۱/۰۰	بالاتر از ۰/۹	برازش مناسب

جدول ۴

نتایج برازش مدل برای فرضیه دوم تحقیق

نتیجه	مقدار مجاز	اعداد به دست آمده	شاخص	معیارهای برازش مدل
برازش مناسب	کمتر از ۳	۱/۵۹	K^2/df	نسبت کای دو به درجه آزادی
برازش مناسب	کمتر از ۱	۰/۰۶	RMSEA	ریشه میانگین مجزورات
برازش مناسب	نزدیک صفر	۰/۰۳۹	RMR	ریشه مجذور مانده‌ها
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۱	NFI	شاخص برازش هنجار شده
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۴	NNFI	شاخص نرم برازندگی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۶	CFI	شاخص برازش تطبیقی
قابل قبول	بالاتر از ۰/۹	۰/۸۷	RFI	شاخص برازش نسبی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۶	IFI	شاخص برازش اضافی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۵	GFI	شاخص برازندگی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۱	AGFI	شاخص برازندگی تعدیل یافته

جدول ۵

نتایج برازش مدل برای فرضیه سوم تحقیق

نتیجه	مقدار مجاز	اعداد به دست آمده	شاخص	معیارهای برازش مدل
برازش مناسب	کمتر از ۳	۲/۰۰	K^2/df	نسبت کای دو به درجه آزادی
برازش مناسب	کمتر از ۱	۰/۰۸	RMSEA	ریشه میانگین مجزورات
برازش مناسب	نزدیک صفر	۰/۰۴۴	RMR	ریشه مجذور مانده‌ها
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۵	NFI	شاخص برازش هنجار شده
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۶	NNFI	شاخص نرم برازندگی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۷	CFI	شاخص برازش تطبیقی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۳	RFI	شاخص برازش نسبی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۷	IFI	شاخص برازش اضافی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۴	GFI	شاخص برازندگی
قابل قبول	بالاتر از ۰/۹	۰/۸۹	AGFI	شاخص برازندگی تعدیل یافته

نتیجه گیری

تحلیل‌ها نشان داد انعطاف‌پذیری محیط بیشترین ضریب اثر را با ۹۵ درصد در کودکان داشته است که سبب بازی‌سازی در محیط توسط آنان می‌شود. حضور فیزیکی در محلات با ۹۴ درصد و هویت مکان حضور کودک با ۸۹ درصد در رده‌های بعدی قرار داشته و بیشترین تأثیرگذاری از دیدگاه کودکان در دسته‌بندی‌های مربوطه را کسب کرده‌اند. در خصوص تبیین یافته‌ها، می‌توان این‌گونه بیان داشت که انعطاف‌پذیری محیط محلی (محیط محله زندگی کودک) از طریق حس کنجکاوانه و پرسش‌گری که در کودک ایجاد می‌کند سبب ایجاد بازی‌های جدید با استفاده از فضا می‌شود. ۹۴ درصد از کودکان که در فضای محله حضور داشتند و خانواده‌های آن‌ها نظرات کودکان را در تصمیم‌گیری‌ها لحاظ می‌کردند؛ تمایل بیشتری برای شرکت در تصمیم‌گیری در حالت کلی داشتند. این موضوع نشان می‌دهد، حضور در محیط محله تأثیر بسزایی در مشارکت کودکان در امور محلی و درون خانواده‌ای داشته و حرکت در مسیر بهبود فضاهای شهری؛ برای کودکان مؤثرتر بوده و در جذب آنان به محیط و حضور در آن مؤثرتر خواهد بود. همچنین می‌توان این‌چنین بیان داشت که هویت مکان حضور کودک از طریق ایجاد حس تعلق و دوست داشتن محیط که در کودک ایجاد می‌کند، منجر به هیجانی در او خواهد شد که قابل تجربه در ذهن اوست. در واقع خواسته‌ها و احساس افتخار کودک نسبت به محیط محلی زندگی خود، هویت کودکی اوست که نتیجه آن تجربه هیجان در کودک، توسط حس درونی او در دوران زندگی اوست.

یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که مهم‌ترین مؤلفه از میان ۱۱ مؤلفه‌ای که مربوط به ویژگی‌های شهر دوستدار کودک است؛ انعطاف‌پذیری محیطی و منجر شدن آن به ساخت بازی، حضور در محلات جهت مشارکت اجتماعی و همچنین هویت‌مندی مکان به لحاظ افتخار نسبت به شهر خود، از اولویت‌های آن شمار می‌رود. در صورتی که بر طبق پیشینه پژوهش در زمینه شهر - دوستدار کودک مهم‌ترین مؤلفه، امنیت محیطی بود که اکثر کودکان خواستار محیط ایمن برای حضور در محیط محله بودند. همچنین مؤلفه‌هایی مانند تخصیص فضای سبز، تنوع در جزییات مصالح و شرکت دادن کودکان در تصمیم‌گیری‌ها از اولویت‌های دیگر شهر دوستدار کودک بر طبق نظر کودکان بوده‌است.

از این رو، جهت اولویت‌های انتخاب‌شده توسط کودکان، پیشنهادهایی جهت مناسب‌سازی فضای شهری شهر بندرانزلی (از دیدگاه کودکان) می‌توان ارائه داد که شامل این موارد است: ایجاد فضاها و امکانات تعاملی همانند قابل‌تغییر بودن نیمکت‌ها و صندلی‌های کوچک مخصوص کودکان در پارک‌ها، کف‌پوش‌های نورانی دارای حسگر تغییر رنگ، فواره‌های آب تعاملی که با نزدیک شدن کودکان عملکردهای متفاوتی از خود نشان دهد، ایجاد سرای محله مخصوص کودکان به صورت فضای باز و مرتبط با محله، برگزاری نظرسنجی‌ها برای پرسش کردن در مورد مشکلات محله، پروژه‌های بازآفرینی شهری در مقیاس شهر و محله و تورهای آشنایی با امکانات موجود در شهر. در واقع، نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد حرکت در مسیر بهبود فضاهای شهری؛ در جذب کودکان به محیط و حضورشان در آن، مؤثر است.

منابع

- ابراهیمی، حمیدرضا، سعیدی رضوانی، نوید، معانی منجیلی، آرزو. (۱۳۹۰). تدوین اصول طراحی فضاهای بازی کودکان با تأکید بر گروه سنی ۵ تا ۱۲ سال (مطالعه موردی: رشت). *باغ نظر*، ۱ (۱۹)، ۳۱-۴۲.
- صفوی مقدم، مریم، نوغانی دخت بهمنی، محسن و مظلوم خراسانی، محمد. (۲۰۱۶). بررسی شهر دوستدار کودک و احساس شادی کودکان در شهر مشهد. *علوم اجتماعی*، ۱ (۱۲)، ۱۴۳-۱۶۵.
- فلاحی، علیرضا و گمینی اصفهانی، هدیه. (۱۳۹۶). برنامه ریزی و طراحی معماری فضاهای دوستدار کودک در فرآیند بازسازی پس از زلزله بم. *مسکن و محیط روستا*، ۱۵۸، ۶۳-۷۶.
- کامل نیا، حامد و حقیر، سعید. (۱۳۸۸). الگوهای طراحی فضای سبز در «شهر دوستدار کودک» (نمونه موردی: شهر دوستدار کودک بم). *باغ نظر*، ۶ (۱۲)، ۷۷-۸۸.
- کربلایی حسینی غیاثوند، ابوالفضل؛ سهیلی، جمال الدین. (۱۳۹۲). بررسی ویژگی‌های شهر دوست داشتنی از نگاه کودکان (مطالعه موردی: منطقه دو شهرداری قزوین). *فصلنامه مطالعات شهری*، ۳ (۹)، ۵۹-۶۸.
- کشانی همدانی، مینا، قلعه نوبی، محمود، دانشپور، عبدالهادی، فرامرزی، سالار و شاهوندی، احمد. (۱۳۹۴). مقایسه تطبیقی پارامترهای زیباشناختی فضای شهری از دیدگاه کودکان و بزرگسالان (مطالعه موردی: شهر اصفهان). *فصلنامه مطالعات شهری*، ۴ (۱۴)، ۱۹-۳۰.
- کویایی، گلرخ، نقی زاده، محمد و حبیب، فرح. (۱۳۹۵). تأثیر عوامل کالبدی فضاهای بازی بر خلاقیت کودکان ۶ تا ۱۲ سال در پارکهای شهری. *فصلنامه مطالعات شهری*، ۶ (۲۱)، ۳۹-۵۰.
- کیانی، اکبر و اسماعیل زاده کواکی، علی. (۱۳۹۱). تحلیل و برنامه ریزی «شهر دوستدار کودک (CFC)» از دیدگاه کودکان. *باغ نظر*، ۹ (۲۰)، ۵۱-۶۲.
- مستغنی، علیرضا و اعتمادی، شهرزاد. (۱۳۹۵). چگونگی شکل‌گیری حس مکان در کودکان. *معماری و شهرسازی آرمان شهر*، ۱۷، ۱۰۳-۱۱۳.
- نیک روش، ریحانه و قاسمی سیچانی، مریم. (۱۳۹۳). بازشناسی جایگاه روح مکان در طراحی فضای کودکان؛ بر مبنای آراء پدیدارشناختی نوربرگ شولتز. *فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی*، ۷ (۱)، ۱۴۵-۱۷۲.

References

- Aarts, M., Jeurissen, M., Van Oers, H., Schuit, A., & Van de Goor, J. (2011). Multi-sector policy action to create activity-friendly environments for children: A multiple-case study. *Health Policy*, 101(1), 11-19.
- Akhavan Tafti, M., & Mofradnezhad, N. (2018). The Relationship of Emotional Intelligence and Social Skills with Psychological Well-being in the Elderly. *Salmand*, 13(3), 334-345. (in Persian)
- Altman, I., & Wohlwill, J. (2012). *Human behavior and environment*. New York, NY: Springer.

- Amabile, T. (1990). *The social psychology of creativity*. New York: Springer-Verlag.
- Aziz, N., & Said, I. (2012). The trends and influential factors of children's use of outdoor environments: A review. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 38, 204-212.
- Broberg, A., Kytta, M., & Fagerholm, N. (2013). Child-friendly urban structures: Bullerby revisited. *Journal of Environmental Psychology*, 35, 110-120.
- Ebrahimi, H., Saeidi Rezvani, N., & Maani Manjili, A. (2012). Investigating the development of design principles of playground areas for children by focusing on age group (5-12) (Case study: Rasht). *The Monthly Scientific Journal of Bagh-E Nazar*, 8(19), 31-42. (in Persian)
- Fallahi, A., & Gamini Esfahani, H. (2017). Designing and implementing child-friendly spaces after the 2003 Bam earthquake. *Journal of Housing and Rural Environment*, 158, 63-76. (in Persian)
- Gehl, J. (2010). *Cities for people*. Washington, DC: Island Press.
- Ghanbari-Azarneir, S., Anbari, S., Hosseini, S., & Yazdanfar, S. (2015). Identification of child-friendly environments in poor neighborhoods. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 201, 19-29.
- Gökmen, H., & Gülay Taççý, B. (2016). Children's views about Child Friendly City: A case study from Izmir. *Megaron*, 11(4), 469-482.
- Kamelnia, H., & Haghiri, S. (2009). Design patterns of green space in CFC. (Case study: Child Friendly City of BAM). *The Monthly Scientific Journal of Bagh-E Nazar*, 6(12), 77-88. (in Persian)
- Karbalaei Hosseini Ghiasvand, A., & Soheyli, J. (2014). Lovely city investigated the characteristics of children looked (Case study: The two-municipal district of Qazvin). *Journal of Motaleat Shahri*, 3 (9), 59-68. (in Persian)
- Karimi Azeri, A., Hosseini, S., Saleh Sedeghpour, B., & Hosseini, A. (2016). Design principles of residential space to enhance children's (3-7 years old) creativity in Iran (Case study: Tehran district 4). *The Monthly Scientific Journal of Bagh-E Nazar*, 13 (41), 19-34.
- Karimi Azeri, A., Parvizi, R., Khaleghi, S., & Hosseini, S. (2015). Effective design principles in promotion of children's creativity in residential spaces. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 202, 31-46.
- Kashani Hamedani, M., Ghalenoee, M., Daneshpour, A., Framarzi, S., & Shahivandi, A. (2015). Comparing the aesthetic parameters of urban space from the viewpoint of children and adults: The case study of Isfahan. *Journal of Motaleat Shahri*, 4 (14), 19-30. (in Persian)
- Kiani, A., & Esmaeel zade kovaki, A. (2012). Analysis and planning "Child-Friendly City" (CFC) from the perspective of children (Case study: Quchan). *The Monthly Scientific Journal of Bagh-E Nazar*, 9 (20), 51-62. (in Persian)
- Kopaie, G., Naghizadeh, M., & Habib, F. (2017). The impact of physical factors in playgrounds on the creativity of children 6 to 12 years in urban parks. *Journal of Motaleat Shahri*, 6(21), 39-50. (in Persian)
- Li, M., & Li, J. (2017). Analysis of methods of allocating grass space for the design of child-friendly cities: A case study of Changsha. *Procedia Engineering*, 198, 790-801.
- Minh, A., Muhajarine, N., Janus, M., Brownell, M., & Guhn, M. (2017). A review of neighborhood effects and early child development: How, where, and for whom, do neighborhoods matter? *Health & Place*, 46, 155-174.
- Mostaghni, A., & Etemadi, S. (2017). Sense of a place formation in children. *Armanshahr Architecture & Urban Development*, 9 (17), 103-113. (in Persian)
- Nikku, B., & Pokhrel, R. (2013). Crafting child-friendly cities: Evidence from Biratnagar Sub-metropolitan city, Eastern Nepal. *Asian Social Work and Policy Review*, 7 (2), 135-150.
- Nikraves, R., & Ghasemi Sichani, M. (2015). Recognizing genius loci in designing children's spaces, due to the phenomenological ideas of Norberg-Schulz. *Interdisciplinary Studies in Humanities*, 7 (1), 145-172. (in Persian)
- Price, G., & Reis, R. (2010). Making kid-friendly cities: Lessons from two cities. *Preventive Medicine*, 50, S95-S96.
- Riggio, E. (2002). Child friendly cities: Good governance in the best interests of the child. *Environment and Urbanization*, 14 (2), 45-58.
- Safavi-Moghadam, S., Noghani dokhtebahmani, M., & Mazloun khorasani, M. (2014). A Child Friendly City and happiness of children in Mashhad. *Journal of Social Sciences*, 12 (25), 143-165. (in Persian)
- Stein, M. (1974). *Stimulating creativity: Individual procedures*. New York: Academic Press.

- Tabatabaian, M., Abbasalizadehrezakolai, S., & Fayaz, R. (2017). Analysis the effect of the built environment on children's creativity (Review the effect of the environmental characteristics on children's creativity in Tehran children centers). *The Monthly Scientific Journal of Bagh-E Nazar*, 13 (43), 17-36.
- UNICEF. (2009). Child Friendly Cities promoted by UNICEF National Committees and Country Offices.
- Yao, S., & Xiaoyan, L. (2017). Exploration on ways of research and construction of Chinese child-friendly city- A case study of Changsha. *Procedia Engineering*, 198, 699-706.

